

MİLLİ KÜLTÜR KONUMUZUN İLKOKUL 4. SINIF PROGRAMINDA MÜZE ORTAMINDA YANSIMALARI

REFLECTIONS OF OUR NATIONAL CULTURE SUBJECT IN PRIMARY SCHOOL 4th GRADE PROGRAM IN THE MUSEUM ENVIRONMENT

Arş. Gör. Ayşe ÖZÇINAR

Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, Şanlıurfa/Türkiye.
ayseozcinar@harran.edu.tr, Orcid:0000-0002-9618-4603

ÖZET

Bu çalışma sınıf dışı bir öğrenme ortamı olan müzede, ilkokul 4.sınıf programındaki “Milli Kültürümüz” konusunun etkinliklerle işlenmesinin öğrencilerin öğrenme üzerindeki yansımaları ve duyuşsal yansımalarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa’da bir ilkokulun 4.sınıfında 50 öğrenci ile yapılmıştır. Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma yöntemiyle toplanmıştır. Hazırlanmış olan açık uçlu görüşme formu kullanılmıştır. Süreç başında, ortasında ve sonunda uygulanarak veriler toplanmıştır. Araştırmada uygulama süreci Şanlıurfa’daki kent müzesinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcı grubun seçiminde tipik örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Araştırma sırasında Yaratıcı drama tekniğinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yapılmıştır. Yapılan bu çalışma neticesinde öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamında programdaki konuyu daha iyi kavradığı, öğrenirken daha mutlu olduğu, Milli Eğitimin programında kazanımın kazandırılması için belirlenen saatten daha az sürede kent müzesinde işlenebileceği görülmüştür. Elde edilen bu bulgular neticesinde sosyal bilgiler dersinin diğer konularının da okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanarak işlenebileceği ve bu sayede öğrencilerin derse olan ilgi tutum ve güdülenmelerinin artacağı kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuldışı Öğrenme, Milli Kültür, Sosyal Bilgiler Dersi, Temel Nitel Çalışma.

ABSTRACT

This research was conducted in the museum, which is an out of classroom learning environment. It was carried out in order to examine the sensory reflections and effects of the teaching of "Our National Culture" subject in primary school 4th grade program with activities. The study was conducted with 50 students in the 4th grade of a primary school in Şanlıurfa in the 2018-2019 academic year. The data were collected using the basic qualitative research method, one of the qualitative research methods. The open-ended interview form prepared was applied to the students at the beginning, middle and end of the process and the data were collected. The application process in the study was carried out in the city museum in Şanlıurfa. Typical sampling method was used in the selection of the participant group. Creative drama technique was used during the research. Descriptive analysis was made in the analysis of the data. As a result of this study, it was seen that students better grasp the subject in the program in the out-of-school learning environment, were happier while learning, and could be studied in the city museum in less than the time specified for gaining in the National Education program. As a result of these findings, it was concluded that other subjects of the social studies course could also be taught by using out-of-school learning environments, thus increasing students' interest attitudes and motivations for the lesson.

Keywords: Learning out of school, National Culture, Social Studies Lesson, Museum Education, Basic Qualitative Study

1. GİRİŞ

Kültür, toplulukları bir arada tutan ve millet şuurunun oluşturulmasında etkili olan bir unsurdur. Kültürünü yaşatmayan bir toplum, millet olma şuurunu kaybetmiş demektir.

“Millet; dil, tarih ve kültür birliği olan insan topluluğudur. Bir milleti oluşturan insanlar çeşitli amaçlarla araç gereçler yapar, yapılar inşa ederler. Duygu ve düşüncelerini söz, yazı, müzik veya resim yoluyla anlatmaya çalışırlar. Sevinçlerini ve üzüntülerini paylaşarak kader ortaklığı yaparlar. Uzun bir zamana yayılan bu yaşantılarının sonucunda da millî kültür adı verilen, kendilerine özgü maddi ve manevi değerler meydana getirirler. Böylece her millet; dili, gelenek ve görenekleri, millî kıyafetleri, bayramları, inançları, ahlaki değerleri ve sanat anlayışı ile başka milletlerden ayrılır.”(Tüysüz, 2019).

Milli şuur, milli bilinçle, fiziki ve ekonomik coğrafyaya hâkim olmakla meydana gelir. Toplumun kültürel yapısını koruyabilmesi ve devam edebilmesinin kilometre taşı kültür bilincinde olmasıdır (Ortaylı,2016). Kimliğini ve atalarının kimliğini saptayamamış bir birey özünden vazgeçerek başka bir benliğe bürünür, böyle bir birey de toplumunu benimsemediğinden toplumun geleceği ve sorunlarıyla ilgilenmeyecek ve katkıda bulunmayacaktır. Bu bilinç ağaç yaşken eğilir atasözünü temele alarak bireyler küçük yaşta eğitilmeli ve milli şuur, kültür mefhumu benimsetilmelidir.

Çocuklar gördüklerinden, duyduklarından, yaşadıklarından ve okuduklarından öğrenirler. Çocuk eğitiminde anne baba, öğretmen kadar ders kitaplarının da etkisi vardır. Tarih şuur ve kültürel benlik, birinci sınıf Milli Eğitim Bakanlığı hayat bilgisi kitabında ülkemizde hayat ünitesi itibariyle derste okutulmaktadır 4. sınıf ders kitabında ise doğrudan milli kültür ve benlik konusu işlenmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi doğası gereği kültür ile yakından bir ilişkiye sahiptir ve sosyal bilgiler dersi kültür aktarımı açısından ilköğretim düzeyinde verilen en önemli derslerden biridir(Gürel ve Çetin,2018) . Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan üniteler ve etkinlikler incelendiği zaman genel olarak okumaya yönelik metinlerin yer aldığı ve öğretmen merkezli bir anlatıma başvurulduğu görülmektedir (Yaylak,2020). Düz anlatım tekniği gibi pasif öğretim yöntemleri dersin kalıcılığını azaltmaktadır. Sternberg'e göre (1989) kişiler okuduklarının %10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin%30'unu ve yaptıklarının %90'ını hatırlayabilmektedirler. Bu bağlamda baktığımız zaman hayat bilgisi ve sosyal bilgiler gibi direk yaşamı konu alan dersler sadece okuma ve görsel materyaller kullanarak işlendiği takdirde ders sonunda öğrenci konunun çok az bir kısmını kavrayacaktır. Dersi kalıcı hale getirmek için yaparak, yaşayarak öğrenme aktif kılınmalıdır. Kaplan ve Keski'ye (2012) göre de deneyimin kalıcı ve öğretici olabilmesi için zihne ve duylara hitap eden uygun eğitim ortamlarının kullanılması gerekir. Milli kültür konusu kapsamında dersler müzelerde işlendiğinde duyuşsal ve zihinsel şekilde eğitimsel düzenlemelere yer verildiği takdirde Dewey'in vurguladığı etkili ve kalıcı eğitim için deneyimleme ortamı sağlanmış olur. Müzeler, ders kitaplarındaki soyut kavramları, günlük hayatlarıyla ilgili somut gerçeklere ve ilgi çekici hikâyelere dönüştürürler (Alkış ve Güleç, 2003) Hein'e (2002) göre eğitimde modern akımların etkisiyle meydan gelen değişimler neticesinde öğrenci merkeze alınmış ve sosyal bilgiler, Hayat bilgisi gibi dersler için müze eğitiminin önemi artmıştır. Müzeler kitlelerin eğitimi için en uygun ortamlardan biridir. Müzelerin eğitici yönleri ortaya konulmadığı sürece eski eser deposundan bir farkı kalmayacaktır (Atik, 1999).

Müze eğitimcilerinden George E.Hein tarafından son yıllarda dile getirilen konstrüktivist müze kavramının önem kazanması yapılandırmacı eğitimin yaygınlaşmasıyla başlamıştır. Yapılandırmacı Eğitimin felsefesini ortaya koyan Giambattista Vico (1668-1744), “kişi yalnızca açıklayabiliyorsa öğrenmiştir.” (Yıldız Yücel ve Kabadayı, 2017). Öğrendiğini kendi ifadeleri veya bedensel dışı vurumuyla (yaratıcı drama tekniklerinden donuk imge, fotoğraf karesi gibi) aktarmıyorsa öğrenme tam anlamıyla gerçekleşmiş sayılmayacaktır. Mercin ve Alakuş’un 2005 yılında yayımlanan müze eğitimi ve uygulamalarını konu alan makale incelendiği surette bir okul dışı öğrenme ortamı olan müzede eğitim ve öğretim yapmanın, öğrenciye sadece bilişsel anlamda değil duyuşsal ve psikomotor becerileri geliştirmeye yönelik birçok avantaj sağladığı görülmüştür. Müzede öğrenim görmenin yaparak yaşayarak, tam ve etkili öğrenmeyi sağladığı, öğrencilerin öğrenirken eğlendiklerini, öğrenmelerin daha doğal ve rahat gerçekleştiğini, eski ve yeni öğrenmelerin arasındaki bağın daha rahat kurulduğunu ve kalıcı olduğunu vurgulamışlardır.

Müze ortamı birçok öğrenci için gerek önceki deneyimleri gerekse kulaktan dolma bilgilerden ötürü birçok öğrenci için sıkıcı bir yer olduğu düşünülmektedir. Çünkü öğrenciler müze ziyareti sırasında genelde dinleyici, izleyici konumunda yani pasif bir roledir. Öğrenci sürecin içindeki katkıyla var olmaktadır bu bağlamda öğrenciyi sürece dahil etmenin en iyi yollarından biri yaratıcı drama etkinliklerinden faydalanmaktır. Adıgüzel (2010) yaratıcı dramının öğrenme için önemli bir yol olduğunu vurgulamıştır. Yöntem olarak yaratıcı drama tekniğinden istifade edildiği takdirde öğrenci merkezli bir eğitimin oluşmasına, öğretilmek istenen konun kalıcı hale gelmesine, öğrencinin dikkatini kısa sürede toplamasına ve arttırmasına, anlama ve anlatma becerilerinin üst düzeye çıkarılmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Türk eğitim sisteminde 2005 yılından sonra köklü bir değişime gidilerek yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak programlar düzenlenmiştir. Y yaparak yaşayarak öğrenmelerin gerçekleşeceği en uygun ortamlar okul dışı öğrenme ortamlarıdır.

“Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Bu çalışmalar okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları, sanal müze gezisi vb.) yönelik olabilir.” (SBDÖP, 2018: s. 10).

Okul dışı (sınıf dışı) öğrenme ortamı kavramı; Çerçevesi kesin ve net belirlenmemiş bir kavramdır. Kavram okul sınırlarını aşan farklı yaşam alanlarından tutun da çevrimiçi

ortamları da kapsayacak kadar geniştir. (Eshach, 2007). Müze tarih ve kültür bilincinin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır, müze gerek envanter çeşitliği ile öğrencilerin uyarılmasında gerekse somut materyaller sayesinde hedef kazanımın (SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir) kazandırılmasında etkisinin büyük olacağı tahmin edilmektedir. Bir okul dışı öğrenme ortamı olan, müze öğrenciye kendi hızında ilerlemesini, öğrenmesinden sorumlu olmasını sağlar ve öğrenmeyi cesaretlendirmektedir (Melber ve Abraham, 1999). Bu gibi etkileri olan okul dışı eğitim konusyla ilgili alan yazını incelendiğinde, okul dışı eğitimin öğretim programı içindeki yeri, (James ve Williams, 2017, 2017; Potter ve Dymont, 2016; Remington ve Legge; Kırıkoğlu, 2004; Quay, 2016), sınıf dışı eğitimin öğrenciler üzerindeki etkisi (Elena, 2015; Okur, 2012; Özdemir, 2010; Sağlamer, Yazgan, 2013; Yıldız, Özen ve Bostancı, 2016;), sınıf dışı eğitimin etkililiği (Anagün ve Demir, 2015; Alat, Akgümüş ve Cavalı, 2012;Gül, 2017; Keskin ve Kaplan, 2012; Tatar ve Bağrıyanık, 2012; Yaşın, 2012) , öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Öner,2015; Öner ve Öztürk,2019) konularının araştırıldığı görülmektedir. Alan yazınında daha çok fen eğitimi, doğa eğitimi ve ortaokul ve öğretmenler düzeyinde okul dışı öğrenme ortamı, eğitimi alanında çalışılmıştır(Saraç,2017). Çobanoğlu ve Gül (2017) ise yaptığı çalışmada okul dışı etkinliklerle özellikle Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe öğretimi programıyla bağlantılı bir biçimde cümlenin öğeleri konusunu işlemiştir. Bu çalışma diğer alanlardan farklı olarak 4.sınıf Sosyal Bilgiler Millî Eğitim Bakanlığı müfredatında yer alan Milli Kültürümüz konusu üzerinde olup bu konunun ilkokul 4. sınıf programındaki kültür ve miras öğrenme alanının okul dışı öğrenme ortamında öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki yansımaları ve duyuşsal yansımaları hususunda çalışılmıştır. Bu çalışmayla farklı bakış açıları kazandırılmak istenmiştir. Alan yazını tarandığında okul dışı öğrenme ortamları açısından az çalışılan bir konu olması hasebiyle ileride yapılacak çalışmalara ilham kaynağı olması ve literatüre katkı sağlaması açısından önemli görülmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma Sosyal Bilgiler alanında olup ilkokul 4. sınıf öğrencilerin daha kalıcı ve aktif öğrenmeler yapabilmeleri ve milli kültürlerini daha yakından tanımasını aynı zamanda birçok uyarıcıyla uyarılarak bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine katkı sağlaması hedeflenmiştir. İlkokul 4. sınıf müfredatında yer alan milli kültürümüz konusunun okul dışı etkinliklerle

desteklenerek işlenmesinin öğrencilerin öğrenme üzerindeki yansımaları ve duyuşsal yansımalarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla çalışmada aşağıdaki araştırma problemlerine yanıt aranmıştır:

1. Bir okul dışı öğrenme ortamı olan müzede ders işlemenin öğrenciler üzerindeki duyuşsal etkileri nelerdir?
2. Hayat bilgisi ders kitabında yer alan milli kültürümüz konusunun Müze ortamında işlenmesinin öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki etkileri nasıldır?
3. Öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamlarına karşın bakış açıları nelerdir?

3. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma yöntemiyle elde edilmiştir. Temel nitel araştırma bireylerin gerçeği sosyal dünyalarıyla etkileşimleri içinde nasıl inşa ettiği üzerine yoğunlaşır. Temel nitel araştırmada, araştırmacı bir fenomenin anlamını, o fenomenin katılımcılarına göre anlamaya çalışır (Merriam, 2015).

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan etkinlikler, uzman görüşü alındıktan sonra uygulanmıştır. Araştırma sırasında kullanılan öğretim yöntem ve teknikler, yaratıcı drama, beyin fırtınası, konuşma halkası, rol oynama ve soru cevaptır. Bu araştırmada kullanılan veri çözümlene biçimi nitel araştırma yaklaşımlarından betimsel analizdir. Walcott'a (1994) göre betimsel analiz verilerin özgün formuna bağlı kalarak yorumlanması ve doğrudan alıntılarla verilerin betimsel bir yaklaşım ortaya koyarak okuyucuya sunulmasıdır.

Araştırma yeri olarak kent müzesinin seçilmesinin nedeni hedef öğrenme alanının ve kazanımının, Kültür ve Miras, SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir. Kazandırılmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Buyurgan ve Mercin (2010) Kent müzelerinin maddi ve manevi mirasları içermesi, kültür varlıklarını bulundurması nedeniyle kentin ortak mirasını koruyan müzeler olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin müzede yapılan derse güdülenmeleri için milli kültür konusu hakkında beyin fırtınası yapılmıştır. Öğrenciler müze gezisi sırasında uygun ortamda gördükleri dokundukları

eşyalar karşısında neler hissettikleri ve öğrendiklerini sorgulamak amacıyla konuşma halkası yöntemi kullanılmıştır. Öğrenciler gruplara ayrılarak müzedeki odalar gezilmiştir. Öğrencilerin benliğinde en dikkat çeken nesne kişi veya olayı belirlemek amacıyla donuk imge tekniği kullanılmıştır.

Çalışma grubu

Çalışma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ili merkeze bağlı ilkokula devam eden 4.sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışma grubu devlet okulundan seçilmiştir. Bunun nedeni genellikle devlet okullarında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen kitaplar dışından ek bir kaynak kullanılmayışı, Şanlıurfa ilinin öğrenci gelir temsil gücü uygunluğu sınıf mevcudunun kız ve erkek öğrenci bakımından neredeyse eşit olması durumu etkilidir. Araştırmayla ilgili etkinlikler hazırlandıktan sonra Milli Eğitim Müdürlüğünden, okul idaresi ve velilerden izin alınarak araştırmanın yürütüleceği sınıfın öğretmenine araştırma ile ilgili bilgi verilerek öğretmenin de fikri alınmıştır. İki sınıf öğretmeni bir rehber öğretmen ve bir araştırmacı ile müzeye gidilmiştir. Çalışmaya elli öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yirmi yedisi kız yirmi üçü erkektir. Katılımcı grubun seçiminde tipik örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Nitel araştırmalarda tipik durumları seçmekte amaç, genelleme yapmak değildir. Bu tipik durumlar çalışılarak çalışılan alan hakkında genel olarak fikir sahibi olmak amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada seçilen okul Şanlıurfa ilinin tipik ortalama düzeyini yansıtmaktadır.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %64'ü 'Daha önce hiç müzeye gittiniz mi?' sorusuna evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin %76'sı daha önce müzede ders işlemediğini belirtmiştir. Öğrencilere bu sebeple zamanı iyi yönetmek, müze kurallarını öğretmek ve alıştırmak için yaratıcı drama tekniği kullanılarak müzeyle ilgili ısınma oyunları oynanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ait bilgiler.

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
	Evet	
Erkek	23	%46
Kadın	27	%54

Görsel1

Görsel2

4. BULGULAR

Bu bölümde saptanan bulgulara ait tablolar öğrencilerin açık uçlu anketlerinden alınan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Doğrudan alıntılar öğrencilere verilen sayılarla kodlanmıştır. Anket formu müzede işlenen ders sonunda öğrenciler tarafından doldurulmuş ve sorular sırasıyla değerlendirilmiştir. Öğrenciler tarafından doldurulan anket cevapları betimsel analize tabii tutularak frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Tüm veriler analize tabii tutulmuştur lakin direkt alıntılama yapılırken yazısı anlaşılır olan öğrencilere ,yanlışlık

olmamasına adına, öncelik verilmiştir. Açık uçlu anket formunun ilk kısmında şu sorular yer almaktadır. Yaşınız, cinsiyetiniz daha önce hiç müzeye gittiniz mi, daha önce hiç müzede ders işlediniz mi, sosyal bilgiler dersini seviyor musunuz? İlk dört sorunun istatistik bilgisi makalenin çalışma grubu kısmında değinilmiştir. İkinci kısım sorularına sırasıyla değinilecektir.

Tablo 2. Sosyal bilgiler dersini seviyor musunuz? Sorusuna ilişkin bulgular.

Durum	f	%
Evet	45	90
Hayır	5	10
Toplam	50	100

Verilen cevaplar incelendiğinde çalışma grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun Sosyal Bilgiler dersini sevdiği görülmüştür. Konuyla ilgili bilgiler tablo 2’de mevcuttur. Soruya hayır cevabı veren öğrencilerin anket formu incelendiğinde hepsinin erkek öğrenciler olduğu fark edilmiştir. Öğrenci1 ‘*Sosyal bilgiler dersini sevmiyorum*’ demiştir. Öğrenci2 ise direkt olarak sadece ‘*HAYIR*’ yazmıştır. Bu soru öğrencileri daha iyi tanıma amacıyla sorulmuştur. Bu soru dışında diğer sorulara verilen cevaplar kategorilere ayrılmıştır. Kategorileri seçerken, Okul dışı öğrenme kavramını ortaya çıkaran Resnik (1987) okul dışı bir ortamda gerçekleşen öğrenmelerin öğrencilerde esneklik kazanmalarını sağladığını bu nedenle değişik ortamlarda beceri ve bağımsızlıklarının gelişeceğini, öğrenciler için öğrenmenin daha ilgi çekici ve alakalı bir hale geleceğini bu nedenle de öğrenmelerin daha kolay gelişeceğini ve akademik başarı üzerinde olumlu yönde bir etki edeceğini, birçok farklı program alanına destek sağladığını belirtmiştir. Yapılan bu çalışmada, Seçilen müze ortamında işlenen dersin Resnik (1987)’de ifade ettiği amaçlara uygun olarak elde edilen bulgular öğrencilerin öğrenme üzerindeki yansımaları ve duyuşsal yansıma olarak iki kategoriye ayrılmıştır.

Açık uçlu soruların yer aldığı ikinci kısmında ‘*Bu etkinlikte neler öğrendiğini düşünüyorsun?*’ Sorusuna ilişkin bulgulara tablo 2’de yer verilmiştir. Bu tablodaki veriler ders sonunda doldurulması istenilen anketin verilerinden elde edilmiştir.

Tablo 3.

Durum	Kategori	f	%
Kültürümüzde yer almış eski eşyalar ve kullanım yerleri.	Öğrenme üzerinde yansımaları.	13	25,8
Kültürümüzde yer edinmiş kişiler	Öğrenme üzerinde yansımaları.	7	14,2
Eğlenerek Öğrendim	Duyusal Yansıma.	12	23,8
Konuyu daha iyi kavradım.	Öğrenme üzerinde yansımaları.	12	23,8
Tarihi mekân	Öğrenme üzerinde yansımaları.	6	12,4
Toplam		50	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere öğrencilerin %25,8'i müzede işlenen milli kültür ve değerler konulu dersten sonra kültürümüzde yer almış eski eşyalar ve kullanım yerlerini, %14,2'si kültürümüzde yer edinmiş kişileri, öğrendiğini ifade etmiştir. Öğrenci3 müzenin Şanlıurfa ilinde yer alması, Balıklıgöl maketinin bulunması orada yaşanan olayın öğrencilere anlatılması hasebiyle “İbrahim As. küçüklüğünü, eski kına gecelerini ve eski evlerde kullanılan eşyaların neler olduğunu öğrendim” demiştir. Öğrencilerin %23,8'i “eğlenerek öğrendim ve programdaki konuyu daha iyi kavradım” demiştir. Öğrenci 4 bu konu hakkında “eğlendim öğretmen çok çok güzel anlattı yani çok iyi öğrendim” demiştir. Öğrencilerin %12,4'ü bu dersten sonra yerel kültürümüzde olan tarihi mekanları öğrendiğini ifade etmiştir.

Anketin ikinci sorusunda çalışma grubunda yer alan öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamında ders işlenirken başlangıçta süreçte ve sonuçta neler hissettiklerini anlamamıza imkan veren bir soru sorulmuştur. Elde edilen bulgular başlangıçta, süreçte ve sonuçta olmak üzere ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Başlangıçta öğrencilerin kaydettiği verilere dayanan bulgular şu şekildedir.

Tablo 4.

Durum	Kategori	f	%
Eğleneceğimi ve yeni şeyler öğreneceğimi hissediyorum	Duyusal Yansıma.	2	4
Mutluyum	Duyusal Yansıma.	22	44
Heyecanlıyım	Duyusal Yansıma.	18	36
Meraklıyım	Duyusal Yansıma.	8	16
Toplam		50	100

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu başlangıçta mutlu olduğunu dile getirmişlerdir. Öğrencilerin %36'sı başlangıçta heyecanlı olduğunu kaydetmişlerdir. Öğrenci 5 "*Başlangıçta çok heyecanlıydım yavaş yavaş heyecanım daha da arttı*" demiştir. Öğrencilerin süreçte neler hissettikleri sorulmuştur elde edilen verilerle tablo 5 oluşturulmuştur.

Tablo 5.

Durum	Kategori	f	%
Eğleniyor ve öğreniyorum	Duyusal Yansıma.	2	4
Mutlu Hissediyorum	Duyusal Yansıma.	22	44
Heyecanlı Hissediyorum	Duyusal Yansıma.	12	24
Meraklı Hissediyorum	Duyusal Yansıma.	8	16
Gergin Hissediyorum	Duyusal Yansıma.	6	12
Toplam		50	100

Öğrenci 6 süreç için "*Çok güzeldi, yeri çok sevdim, eğlendik ve güldük ve öğrendik*" demiştir. Öğrencilerin çoğunluğu süreçte mutlu olduğunu bir diğer çoğunluk ise heyecanlı olduğunu not düşmüşlerdir. Öğrencilere okul dışında anlatılan milli kültür konusunun sosyal bilgiler dersinin sonunda ne hissettiklerini sorduğumuzda öğrencilerin büyük çoğunluğunun

mutlu olduğu görülmüştür. 6 öğrenci gergin olduğunu ifade etmiştir yine aynı öğrenciler mekanın kalabalık ve sesli olduğunu da eklemiştirlerdir.

Tablo 6.

Durum	Kategori	f	%
Mutlu	Duyusal Yansım.	40	80
Üzgün	Duyusal Yansım.	2	4
Heyecanlı	Duyusal Yansım.	2	4
Özgün	Duyusal Yansım.	4	8
Yorgun	Duyusal Yansım.	2	4
Toplam	50	100	

Öğrenci 7 sonuçta ne hissettin sorusuna “hepsini öğrendim, hepsi çok güzeldi, çok mutluydum.” demiştir. Öğrencilere okul dışı öğrenme ortamında ders işlemenin onların üzerinde bir etkisi olup olmadığını anlamak için “Karşılaştığım bir güçlük oldu mu ?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin çoğunluğu sınıfın kalabalığından ötürü sorun yaşadığını dile getirmiştir. Yine bir diğer çoğunluğu ise herhangi bir güçlük yaşamadığını belirtmiştir. Sorunun frekans ve yüzdeliği tablo 7’de mevcuttur.

Tablo 7.

Durum	f	%
Olmadı	23	46
Oldu (Nedeni yazılmamış)	3	6
Kalabalıktı	17	34
Zaman azdı.	7	14
Toplam	50	100

Çalışma grubunda yer alan öğrencilere bu ders etkinliğini bir kelimeyle özetlersen bu ne olurdu sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplar neticesinde tablo 8 oluşturulmuştur. 13 öğrenci direk işlenen konunun ismini, “milli kültür”, on bir öğrenci “eski eşya” demiştir.

on öğrenci grubu ise ayrı ayrı “mutluluk” ve “gezi” kelimesiyle özetlemişlerdir. 1 öğrenci ise “sıkışıklık” demiştir.

Tablo 8.

Durum	Kategori	f	%
Milli Kültür	Öğrenme üzerinde yansımaları.	13	26
Mutluluk	Duyusal Yansım.	10	20
Sıkışıklık	Duyusal Yansım.	1	2
Heyecanlı	Duyusal Yansım	5	10
Öğretici Gezi	Öğrenme üzerinde yansımaları	10	20
Eski Eşyalar	Öğrenme üzerinde yansımaları	11	22
Toplam		50	100

Çalışma grubunda yer alan öğrencilere sorulan bu ders etkinliğini arkadaşlarına da önerir misin sorusuna öğrencilerin %90’ı evet cevabını vermiştir. Öğrenci 7 ‘*Tabi ki öneririm*’ demiştir. Frekans ve yüzdeliği tablo 9’da mevcuttur.

Tablo 9.

Durum	f	%
Hayır	4	8
Evet	46	92
Toplam	50	100

Çalışma grubundaki öğrencilere son olarak, “Diğer dersin de okul dışı bir ortamda işlenmesini ister misin? Nedeniyle birkaç cümle yazınız.” sorusu sorulmuştur öğrencilerin %92’si evet cevabını verirken %8’si hayır cevabını vermiştir. Frekans ve yüzde tablo 10’da mevcuttur.

Tablo 10.

Durum	f	%
Hayır	13	26

Durum	f	%
Evet	37	74
Toplam	50	100

Hayır cevabını veren öğrencilerin çok azı nedenini yazmıştır. Öğrenci11 “*İstemezdim çünkü biri bizi kaçırabilir*” demiştir. Hayır deyip de nedenini açıklayan diğer öğrenci, öğrenci12 “*hayır, çünkü çevremde oluşan ses ve kalabalıktan rahatsız olurum.*” bir diğer öğrenci, öğrenci16 “*hayır, okul dışında bir ortamda ders yapılmıyor.*” demiştir. Evet diyen öğrenci 3 şöyle bir neden belirtmiştir: “*evet, öğrendim çünkü keşke Fen bilimleri dersinde de bir çalışma, bir şeyler yapsak.*” Bir diğer öğrenci, öğrenci13 “*evet, keşke matematik dersinde de böyle olsa eğlendim.*” demiştir. Öğrenci 14 “*isterim, hem gittiğimizde bazı şeyleri daha iyi öğreniyoruz. Benim kararım isterim.*”, öğrenci 8 “*isterim, bahçede ve dışarıda temiz hava ve ağaç var.*” öğrenci 15 “*isterim, çünkü eğlenceli.*” öğrenci14 “*Evet isterim, çünkü ödev, ders her ortamda yapılır.*”, öğrenci10, “*İsterim çünkü daha eğlenceli, meraklı sevinçli ve mutlu oluyor ders.*” demiştir.

5. SONUÇ

Grubun geneline bakacak olursak büyük bir çoğunluğu müzede hiç ders işlememiştir. Bu durumda öğrencilerin heyecanlı ve uyarılmış bir halde olması mantıklı bir sonuçtur. Erkek öğrencilerden beş kişi sosyal bilgiler dersini sevmiyorum demiştir. Grupta sadece erkek çocukları bu şekilde bir ifade kullanmıştır ve bu erkek çocuklarının sosyal bilgiler dersine karşı böyle bir tutum sergilemesi araştırmada dikkat çekmiştir. Bu beyanı veren öğrencilerden biri olan Öğrenci1 dışındaki diğer dört öğrenci en sonda sorulan “Bu ders etkinliğini arkadaşlarına da önerir misin?” ve “Diğer dersin de okul dışı bir ortamda işlenmesini ister misin?” sorularına olumlu yanıt vermiştir. Burum göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerde olumlu yönde bir tutum geliştiğini belirtmek mümkündür. Fakat yapılan bu araştırma dar zamanlı ve yüzeysel bir uygulamadır. Tutum değişikliği için daha derin ve uzun süreç gerektiren çalışmalar yapılması uygundur. Öğrencilerin çoğunluğu %92'lik bir kısmı bu ders etkinliğini diğer arkadaşlarına da önereceğini ifade etmiştir. Verilerden yola çıkılarak bakıldığında bu uygulamanın öğrenciler tarafından sevildiği görülmektedir. Bu tarz etkinliklerin sosyal bilgiler dersine etkili olacağı ve öğrencilerin derse karşı daha istekli bir hale geleceğini ifade etmek mümkündür. Burada önemli bir husus olan müzelerin sadece

dersin hocasıyla gidilmemesi gerektiğinin altı çizilmelidir çünkü müze ve müzecilik kavramı özel bir ihtisas alanıdır öğrencilerin müzeyi bir rehberle gezmeleri yapılan uygulamanın niteliğini arttırmış olup öğrencilerinde derse ve müzeye karşı olumlu bir tutum sergilemesine pozitif yönde bir etkisi olduğu düşünülmektedir Buyurgan (2009:109) Müzelerde Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Eğitim birimleri kurulmasını ve bu eğitimin profesyonelleşmesi gerektiğini yazmıştır. İşin kalitesi yapılan kişiden fazlaca değildir bu sebeple müzede ve müze eğitiminde, gezilerinde görev alan kişilerin kalitesinin artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Uygulama öncesinde Müzeyi Sıkıcı bir yer olarak adlandıran öğrencilerden biri müze sonunda yapılan değerlendirmede müzede eğlendiğini ve mutlu hissettiğini kaydetmiştir buradan müze eğitimcisinin müzeye karşı tutumların değişmesinde ne kadar önemli olduğunu gösteren örneklerden biridir.

Sosyal bilgiler öğrenme alanındaki hedef kazanımlardan olan Ailesi ve Çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir kazanımının tablo 5 deki verilere bakıldığı takdirde öğrencilerin kültürümüzde yer edinmiş eşyalar, kullanım yerleri, kişileri ve mekânalar yazmıştır bu da o kazanımın bu öğrenme ortamında kolayca gerçekleştiğini göstermektedir çünkü programa bakıldığı takdirde bu öğrenme alanı için on dört saatlik bir zaman tanındığı görülmektedir yapılan gezi uygulamasının yaklaşık üç dört saatte gerçekleştiği göz önüne alınırsa programda yazan sürecin dörtte birinden az bir sürede kazanımın gerçekleştiği görülmüştür. Öğrenciler süreç başında içinde ve sonunda en yüksek oranda mutlu olduklarını ifade etmiştir. Mutluluk ve öğrenme ilişkisine bakıldığında ortamda mutluluğun öğrencilerin akademik başarılarıyla pozitif yönde ilişkisi olduğu görülmüştür (Pekrun , Goetz, Titz ve Perry, 2002).

Öğrencilerin tüm süreçlerini bir kelimeyle özetlemeleri istenmiştir burada hedeflenen bu uygulamanın öğrencideki ilk ve genel hissiyatını saptamaktır. Öğrencilerin çoğu beklenen cevapları yazdıkları görüldü lakin burada öğrenciler nedenlerini yazamadı bu sebeple ankete altına neden sorusu eklenmesi daha açıklayıcı ve nitelikli veri elde edilmesini desteklerdi. Öğrenciler son olarak diğer derslerinde okul dışı ortamlarda işlenmesini isteyerek yapılan bu uygulamanın öğrenciler üzerinde olumlu yansımalarının olduğunu göstermiştir. Öğrencilerden biri veriler incelendiğinde '*biri bizi kaçırabilir*' diyerek öğrencilere hakimiyet ve güvenilirlik anlamında daha itimatla davranılması gerektiğini bize göstermiştir, okul dışı öğrenme ortamları öğrenciler için gerekli önlemler ve ortamlar oluşturulduğunda bir nimet iken güvenlik önlemleri alınmadığı takdirde hezimet de olacağını göstermiştir. Maslow (1943) hiyerarşisinde güvenliğin sağlanmasının kişinin gelişimi için önemli bir husus olduğunu

yazmıştır. Kendini güvende hissetmeyen bir çocuk öncelikli ihtiyacı olan güvenliği sağlamaya çalışacak ve etkinliğe adapte olamayacaktır. Öğrencilerin rahatsız olduğu konuların ses ve kalabalık durumu olduğu, uygulamadan daha yüksek verim alınabilmesi için bu durumu göz önünde bulundurmak gerektiği sonucuna varıldı. Yapılan deneysel bir çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan dersin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarılarına olumlu bir etkisi olduğu anlaşılmıştır (Şahin ve Karakaş Özur,2017). Yapılan çalışmamıza baktığımızda okul dışı öğrenme ortamlarında işlenen ders neticesinde öğrencilerin etkinliğin başında, süreç içinde ve sonunda mutlu olduğu, derse karşı heyecanlı olduğu görüldü.

Verilerin incelenmesi neticesinde öğrencilerin milli kültür konusuna karşı daha bir güdülendiğini hatta artık daha fazla merak ettiklerini çıkarımında bulunuldu. Okul dışı bir ortam olan müzede yapılan dersin yapılandırmacı eğitime, yaparak yaşayarak, öğrenime daha uygun olduğu için ulaşılmaması istenilen hedeflere daha rahat ve kalıcı ulaşıldığı görüldü. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun okul dışı öğrenme ortamında işlenen bu dersi diğer arkadaşlarına da önerdiği ve diğer derslerinde okul dışı uygulamalarla desteklenerek yapılmasını istediklerini sonucuna bu çalışma sayesinde ulaşıldı.

Gidilen yer Şanlıurfa Kent Müzesi olduğu için öğrenciler ‘Kültürümüzde yer almış eski eşyalar ve kullanım yerleri.’ cevabını vermişlerdir burada Milli Kültürümüzde yer alan artık kullanım dışı olan öğelerin öğretilmesinde derslerin müzelerde işlemenin daha etkili olacağı kanısına varılmıştır. Öğrencilerin çoğunlukta verdiği bir diğer cevap ise ‘programdaki konuyu daha iyi kavradım’ cevabıdır. Bu cevap neticesinde okul dışı öğrenme ortamlarının James ve Williams (2017)’nde sonuçlarına benzer olarak kullanılan bu ortamın öğretim programında olması gerektiğinin sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışma neticesinde öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamında programdaki konuyu daha iyi kavradığı, öğrenirken daha mutlu olduğu görüldüğünden elde edilen bu bulgular neticesinde sosyal bilgiler dersinin diğer konularının da okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanarak işleneceği ve bu sayede öğrencilerin derse olan ilgi tutum ve güdülenmelerinin artacağı kanısına varılmıştır.

İncelenen ve yapılan bu çalışma sonucunda sınıf dışı eğitim ile ilgili öneri getirilmesi gerekirse; Okul dışı öğrenme ortamlarında müzeyi kullanacak bir öğretme, müze eğitimi almalı veya müzede sanat tarihçisinde faydalanmalı, öğrenci sayısı bu yapılan çalışmadan daha az tutulmalıdır bu öneri yapılan çalışma sonucunda çalışma grubunda olan öğrencilerden elde edilen dönütlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan Kültür ve Miras öğrenme alanının bir başka kazanımı olan ‘*SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele’nin önemini kavrar*’ kazanımını bir başka okul dışı öğrenme ortamı olan Kurtuluş Müzelerinde yapılmasını önerebiliriz.

Okul dışı öğrenme ortamlarıyla ilgili geleceğin öğretmenlerine önce lisans ardından yüksek lisans dersleri verilmelidir.

Ülkemizde yeni literatüre girmesiyle daha başarı üzerine etkisini inceleyen daha çok deneysel çalışmalar yapılmalı, alan ile ilgili daha fazla bilgi şöleni ve kongre düzenlenmesi hususunda öneri getirilebilir.

Araştırma Etik Taahhüt Metni

Yazar, yapılan bu çalışmada bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulduğunu taahhüt etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö., (2010), *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara: Naturel.
- Alat, Z., Akgümüş, Ö., ve Cavalı, D. (2012). Okul Öncesi Eğitimde Açık Hava Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Tutum Ve Uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47-62.
- Alkış, S. ve Güleç, S. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1) 63-78.
- Atik, Ş. (1999). *Müzelerin Yeniden Yapılanması Kapsamında Müze Toplum İlişkisi, Müze-Toplum İlişkisi Bağlamında Müze Tanıtımı Ve İletişim*. T. Atagök (Derleyen). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. İstanbul: YTÜ, s.s.155-172.
- Ay, Y., Anagün, Ş. S., ve Demir, Z. M. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Hakkındaki Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 103-118.
- Borgia, E.T. & Schuler, D. (1996), Action Research in Early Childhood Education , *ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education*, Urbana IL. ED401047.
- Buyurgan S., Mercin L., (2010) *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi Ve Uygulamaları* (2.basım). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Coşkun Keski, S., Kaplan, E.,(2012)Sosyal Bilgiler Ve Tarih Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Oyuncak Müzeleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 11 (41), 95-115.
- Çobanoğlu, E. O., Gül, A. C. (2017). İlkokul 4. Sınıf Müfredatında Yer Alan Cümlelerin Öğeleri Konusunun Sınıf Dışı (Outdoor) Etkinliklerle Desteklenerek Öğretilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(9), 521-531.
- Eshach, H. (2007). Bridging In-school and Out-of-school Learning: Formal, Non-Formal, and Informal, *Education. Journal of Science Education and Technology*,16, 171-190.
- Gürel, D., ve Çetin, T. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Ve Kültür Aktarımında Edindiği Rol Üzerine Bir İnceleme. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 6(2), 22-40.
- Hein, G. E. (2002). *Learning In The Museum*. USA: Roudledge.
- James, J. K. & Williams, T. (2017). School-based experiential outdoor education: a neglected necessity, *Journal of Experiential Education*, 40 (1), 58-71.
- Kırıkoğlu, S. (2004). *Doğa Eğitimi Programlarının Uygulama Boyutunda Planlama Sürecinin Rolü*. Yüksek Lisans Tez, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, Türkiye.
- Maslow, Abraham. H (1943), *A theory of human motivation*. *Psychological Review*, 50 (4): 370-396.
- MEB. (2018). *İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Sosyal Bilgiler Dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*, s: 10, Ankara: MEB Yayınevi.
- Melber, L.H. ve Abraham, L.M. (1999). *Beyond The Classroom: Linking With İnformal Education*. *Science Activities*, 36, 3-4.
- Mercin, L. & Alakuş, A. O. (2005). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri programlarının “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” dersi açısından değerlendirilmesi. *Sanat Dergisi*. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. 8, 1-10.

- Merriam, S., (2015) *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, Çev.ed.:Selahattin TURAN,Nobel Yay., Ankara. s.s.22.
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu, Ankara: MEB.
- Ortaylı, İ., (2016). *Türklerin Tarihi 2* , İstanbul: Timaş.
- Öner, G., ve Öztürk, M. (2019). Okul Dışı Öğrenme Ve Öğretim Mekânları Olarak Bilim Merkezleri: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deneyimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1109-1135.
- Özdemir, O. (2010). Doğa Deneyimine Dayalı Çevre Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Çevrelerine Yönelik Algı Ve Davranışlarına Etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 125-138.
- Potter, T. G. & Dymont, J. E. (2016). Is Outdoor Education A Discipline? Insights, Gaps And Future Directions, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 16 (2), 146-159.
- Pekrun, R., Goetz, T., Titz, W., & Perry, R. P. (2002). Academic emotions in students' self-regulated learning and achievement: A program of quantitative and qualitative research. *Educational Psychologist*, 37, 91-106.
- Quay, J. (2016). Outdoor Education And School Curriculum Distinctiveness: More Than Content, More Than Process, *Journal of Outdoor and Environmental Education*, 19 (2), 42-50.
- Remington, T & Legge, M. (2017). Outdoor Education İn Rural Primary Schools İn New Zealand: A Narrative Inquiry, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 17 (1), 55-66.
- Resnick, L. B. (1987). The 1987 Presidential Address Learning İn School And Out. *Educational Researcher*, 16(9), 13-54.
- Saraç, H. (2017). Türkiye’de Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yapılan Araştırmalar: İçerik Analizi Çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81.
- Sternberg, S. (1989). The art of participation. Berry,N. ve Mayer,S. (Ed.) *Museum Education History, Theory and Practice*. Reston: *The National Art Education Association*, 155.
- Şahin, F., ve Yazgan, B. S. (2013). Araştırmaya Dayalı Sınıf Dışı Laboratuar Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 107-122.
- Karakaş Özür, N., ve Şahin, S. (2017). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*.18(3).
- Tüysüz, S., *4.sınıf MEB Ders Kitabı* s.38 Ankara, 2019.
- Walcott, H. F. (1994). *Transforming Qualitative Data: Description, Analysis and Interpretation*. London: SAGE Publications.
- Yaşın, İ. (2012). *İlköğretim 2. Kademe Ve Ortaöğretimde Ders Dışı Etkinliklere Katılan Öğretmen Ve Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerden Beklentileri (Yozgat ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Yaylak, E. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem Ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 187-205.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5.bs). Ankara: Seçkin.
- Yıldız Yücel, N., & Kabadayı, T. (2017). Giambattista Vico: Eğitim Ve Bilim. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi (FLSF)*, (23).
- Yıldız, N., Özen, G. ve Bostancı, T. G. (2016). The Effects Of One-Day Outdoor Education On Self Efficacy, *Journal of Human Sciences*, 13 (3), 6098-9103.